

O tożsamości seksualnej i orientacji płciowej.

Maja Jakóbczyk

Jak rozumiemy pojęcie seksualności?

Definicja WHO

Seksualność to kluczowy aspekt istnienia człowieka w trakcie jego życia i dotyczy płci, tożsamości i ról płciowych, orientacji seksualnej, erotyzmu, przyjemności intymności oraz prokreacji. Seksualność jest odczuwana i wyrażana w myślach, fantazjach, pragnieniach, postawach, wartościach, zachowaniach, praktykach, rolach i związkach.

Podczas gdy seksualność może obejmować wszystkie te aspekty, nie wszystkie one są doświadczane bądź wyrażane. Na seksualność wpływają interakcje pomiędzy czynnikami biologicznymi, psychologicznymi, społecznymi, ekonomicznymi, politycznymi, etycznymi, prawnymi, historycznymi, religijnymi i duchowymi.

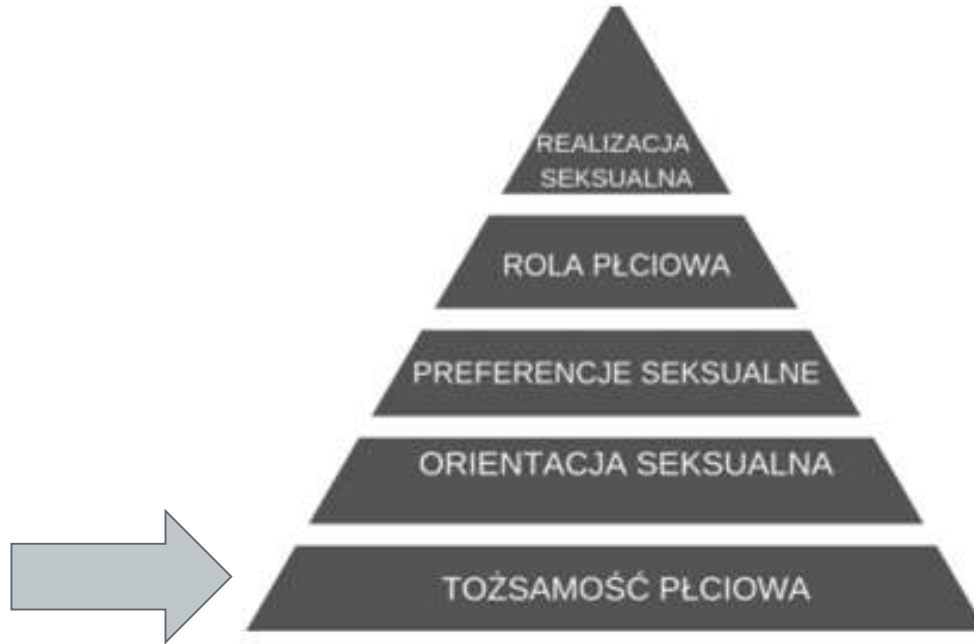
Wymiary seksualności (Arlene Istar Lev, 2004).

- identyfikacja płciowa
- ekspresja płciowa
- płeć biologiczna
- orientacja seksualna
- preferencje seksualne
- praktyki seksualne
- tożsamość seksualna

To co ludzie:

- czują do seksu
- myślą o seksie
- robią seksualnie
- nadają swojemu i cudzemu seksowi znaczenia

Piramida życia seksualnego - model Seligmana

Deklaracja praw seksualnych (WHO, 2002)

Seksualność jest integralną częścią osobowości każdej istoty ludzkiej. Jej pełny rozwój zależy od zaspokojenia podstawowych ludzkich potrzeb, takich jak pragnienie obcowania, intymności, ekspresji uczuć, czułości i miłości.

Seksualność wynika z interakcji zachodzących między jednostką a otaczającą ją strukturą społeczną. Pełen rozwój seksualności jest niezbędny do osiągnięcia dobrostanu w wymiarze indywidualnym, interpersonalnym oraz społecznym.

Prawa seksualne należą **do uniwersalnych praw człowieka**, bazujących na niezbywalnej wolności, godności i równości wszystkich istot ludzkich. Ponieważ zdrowie jest fundamentalnym prawem człowieka, tak samo podstawowym prawem musi być jego zdrowie seksualne.

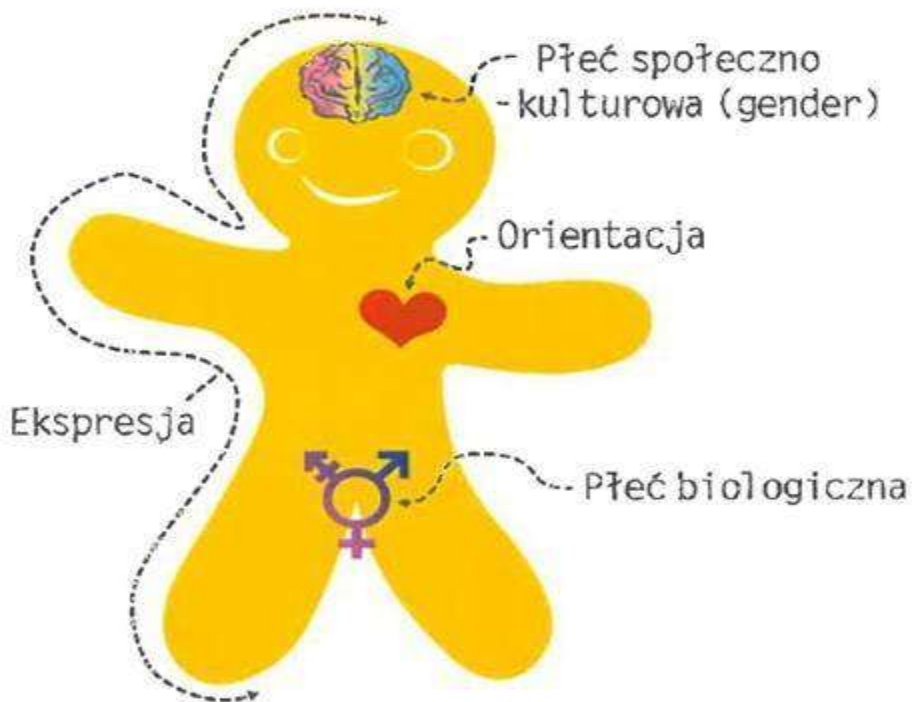
W celu zapewnienia zdrowego rozwoju seksualności jednostek ludzkich i społeczeństw wszystkie społeczeństwa muszą uznawać, promować, szanować poniższe prawa seksualne i bronić ich wszystkimi środkami.

Prawa seksualne (WHO, 2002)

1. Prawo do wolności seksualnej.
2. Prawo do seksualnej niezależności, integralności i bezpieczeństwa ciała seksualnego.
3. Prawo do prywatności seksualnej.
4. Prawo do seksualnej równości.
5. Prawo do seksualnej przyjemności.
6. Prawo do emocjonalnego wyrażania seksualności.
7. Prawo do swobodnego nawiązywania związków seksualnych.
8. Prawo do podejmowania wolnych i odpowiedzialnych wyborów co do własnej rozrodczości.
9. Prawo do opierania wiedzy o seksualności na badaniach naukowych.
10. Prawo do wszechstronnej edukacji seksualnej.
11. Prawo do seksualnej opieki zdrowotnej.

Genderowy Ciastek

Co to jest gender?

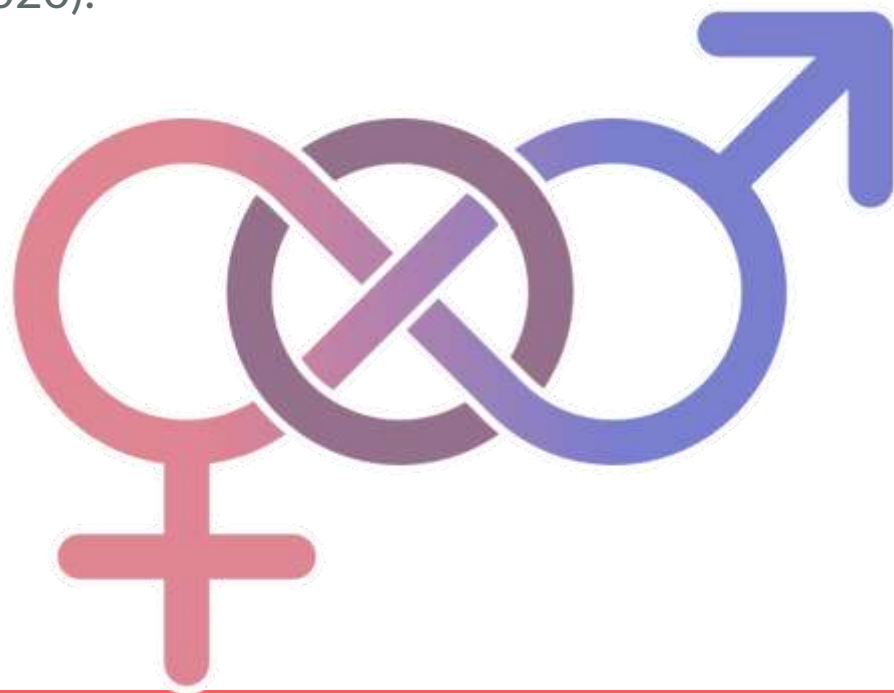
Ludzie mają zwykle ciało kobiety albo mężczyzny. Ale przecież nie **wszystkie kobiety i nie wszyscy mężczyźni myślą podobnie, zachowują się czy ubierają tak samo**, prawda? To, jak się zachowują czy wyglądają zależy od tego, w jakiej kulturze żyją - dziś w niektórych krajach kobiety pełnią najwyższe funkcje w państwie, a w innych nie mogą nawet kierować samochodem czy wypożyczyć książek w bibliotece.

To, co w danej kulturze uznajemy za "męskie" albo "kobiece" zmienia się też z czasem. W czasach Marii Skłodowskiej-Curie dla wielu polskich naukowców było nie do pomyślenia, że kobieta może zajmować się nauką. Aby studiować, musiała wyjechać do Paryża, choć i tam nie było łatwo. Dziś już nikt nie uważa, że kobieta nie powinna studiować, czytać czy w ogóle samodzielnie myśleć, bo od tego jej macica zaczyna "wędrować" (to nie żart - teorie o "wędrującej macicy" powtarzano jeszcze 100 lat temu).

Dlatego mówimy nie tylko o płci biologicznej (ciało), ale i o gender (płci społeczno-kulturowej). Gender to po prostu zespół cech, atrybutów czy ról przypisany w danej kulturze kobiecie i mężczyźnie.
TY TEŻ MASZ GENDER!

Tożsamość płciowa

Wewnętrzne poczucie przynależności męskiej, żeńskiej, żadnej z nich lub jednej i drugiej (Maynard, 2020).

Transpłciowość

Pojęcie opisujące wszelkie formy **niezgodności między płcią przypisaną i tożsamością płciową** bez względu na treść wykształconej identyfikacji. Wśród osób transpłciowych znajdują się zarówno takie, które wykształciły jednoznacznie męskie lub żeńskie tożsamości płciowe, przeżywają siebie jako osobę więcej niż jednej lub żadnej płci, celowo rezygnują z etykietowania swojej tożsamości bądź przeżywają ją jako płynną i/lub podlegającą zmianom.

Transpłciowość przedstawiana jest w literaturze za pomocą metafory parasola co oddaje jej włączający charakter i brak sztywnej, ustalonej definicji (PTS, 2018).

Osoby trans były i są z nami od zawsze. Klasyfikacje medyczne takie jak ICD-11 oraz DSM-5 NIE UZNAJĄ transpłciowość za zaburzenie, mówimy o pewnej depatologizacji zjawiska! ☐

Osoby transpłciowe mogą mieć różne nastawienie co do swojego ciała czy pojęć takich jak kobiecość i męskość. Mogą mieć również różną ekspresję płciową. Pamiętajmy też, że nie jest tak, że transpłciowość zawsze jest odczuwana od najmłodszych lat. Uświadomienie sobie, że jest się osobą trans w wieku 20, 30, 50 lat jest okej! ☐

Bycie osobą trans to kwestia tożsamości, a nie stosunku do własnego ciała.

Dysforia płciowa

Jest to cierpienie odczuwane przez daną osobę z powodu niedopasowania jej tożsamości płciowej do płci przypisanej przy narodzinach. Zgodnie z aktualną wiedzą, często sposobem obniżenia odczuwanego dyskomfortu jest dążenie do uzgodnienia płci, co umożliwia proces tzw. korekty płci.

Ważne aby pamiętać, że dysforia nie jest odczuwana przez wszystkie osoby trans!☐
Niektóre osoby transpłciowe odczuwają po prostu niezgodność płciową.

Transpłciowy mężczyzna to mężczyzna, który przy urodzeniu na podstawie jego genitaliów został oznaczony jako kobieta, ale czuje się i jest mężczyzną.

Transpłciowa kobieta to kobieta, która przy urodzeniu na podstawie jej genitaliów została oznaczona jako mężczyzna, ale czuje się i jest kobietą.

Czy istnieje coś takiego jak operacja zmiany płci?

NIE!

Nie ma jednej operacji, która powoduje nagłą zmianę z jednej płci na drugą. Dlatego też mówimy o procesie korekty lub tranzycji

Czym jest korekta płci?

Jest to PROCES zmiany wyrażenia swojej płciowości w sposób dopasowany do wewnętrznego poczucia własnej tożsamości. Tranzycja może się wiązać z korektą medyczną, ale nie musi.

Podstawowe pojęcia

Cisłciowość

Transłciowość

Dysforia łciowa

Tranzycja

Binarność / Niebinarność

Ekspresja łciowa

Używanie właściwego imienia. Czy warto?

Jak wynika z badań Russell, Pollitt, Grossman (2018) używanie właściwego imienia wobec młodej osoby transpłciowej zmniejsza:

- objawy depresyjne o **71%**,
- myśli samobójcze o **34 %**,
- próby samobójcze o **65%**.

she /
her

he /
him

they /
them

he /
him

they /
them

she /
her

Co należy zrobić aby dokonać korekty prawnej?

Sąd Najwyższy w uchwale z 22 września 1995 roku (sygn. akt III CZP 118/95) uznał, że „zmiana płci możliwa jest tylko na podstawie orzeczenia wydanego w procesie, w którym **pozwanymi są rodzice strony powodowej**. W przypadku gdy rodzice nie żyją, pozwany musi być kurator ustanowiony dla nieżyjących rodziców.

Transpłciowe dziecko w szkole? Jak postępować?

TRANSPŁCIOWA MŁODZIEŻ W POLSKIEJ SZKOLE

SPECYFIKA POMOCY TRANSPŁCIOWYM DZIECIOM I MŁODZIEŻY.
PODRĘCZNIK DLA NAUCZYCIELI.

AUTORSTWO:

WIKTOR DYNARSKI, IZABELA JĄDEREK

Stanowisko Polskiego Towarzystwa Seksuologicznego

Osoby transpłciowe należą do grupy osób szczególnie narażonych na dyskryminację. Znajduje to wyraz, zarówno w bezpośrednich aktach agresji i odrzucenia, ale także w bardziej ukrytych formach takich jak podważający lub unieważniający ich tożsamość język lub brak wiedzy dotyczącej ich unikalnego doświadczenia i potrzeb wśród różnych grup profesjonalistów, a w szczególności tych zajmujących się pomaganiem i leczeniem oraz kształtujących język debaty publicznej.

Polskie Towarzystwo Seksuologiczne wzywa więc wszystkich zainteresowanych, a w szczególności lekarzy, psychologów, seksuologów, pracowników służb publicznych oraz innych osób mających wpływ na publiczną debatę do kształtowania odpowiednich postaw wobec osób transpłciowych, opartych o rzetelną wiedzę i respektowanie praw człowieka.

Mów: tranzycja, korekta płci,
uzgodnienie płci.

Nie mów: zmiana płci.
Korekta płci to wieloetapowy i
wielowymiarowy proces.

Nie wiesz,
jak się zwrócić do osoby?
PYTAJ!

Nie ma w tym nic niestosownego.
„Jak się do Ciebie zwracać?”

Zawsze używaj imienia
wybranego przez osobę transpłciową
(w tym niebinarną),
którym się przedstawiła.

DOBRE PRAKTYKI

Nie pytaj o deadname
i nie używaj go.

Deadname (martwe imię) to imię
nadane po urodzeniu, które nie
koresponduje z tożsamością osoby.
Dla osoby transpłciowej używanie go
powoduje duży dyskomfort,
a nawet traumę.

Pytaj o właściwe formy
i stosowanie zaimków:
ona, on, ono, onu.

„Jakich zaimków używasz?”

Ktoś zrobił przed tobą coming out?
Podziękuj za zaufanie.
Nie podważaj tego, co słyszysz.
Powiedz „jestem przy Tobie”.

Szanuj prywatność.

Nie pytaj o kwestie intymne,
np. związane z
tranzycją.

Dowiedz się więcej na:

Jak mówić i pisać o osobach LGBT+
www.jakmowicolgbt.pl

Etyka języka

www.etykajezyka.pl

Od A do Z o LGBTQIAP

www.uprzedzuprzedzenia.org
/od-a-do-z-o-lgbtqiap/

Słownik Naturatywów Języka Polskiego

www.zaimki.pl

Używanie właściwego zaimka ratuje życie!

Orientacja psychoseksualna

Orientacja seksualna to pociąg wobec osób swojej płci, przeciwnej płci, lub wobec osób o różnej płci. Orientacja seksualna to spektrum. Nie wszystkie osoby muszą określić, czy są homo-, bi- czy heteroseksualne. Można być gdzieś pomiędzy tymi terminami.

Kształtowanie się orientacji seksualnej jest procesem złożonym, zależnym od wielu czynników, wśród których znaczącą rolę odgrywają uwarunkowania biologiczne. Orientacja seksualna nie podlega możliwości dowolnego kształtowania zgodnie z kulturowo-społecznymi oczekiwaniami, nie jest kwestią wyboru lub mody (Ponton, 2019).

Co oznacza skrót LGBTI/LGBTQIAP?

L – lesbijki

G – geje

B – osoby biseksualne

T – osoby transpłciowe

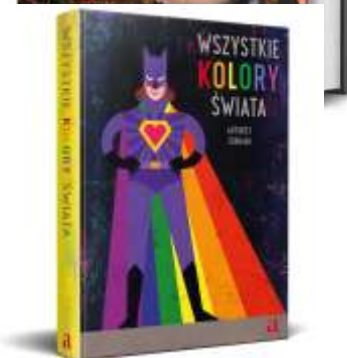
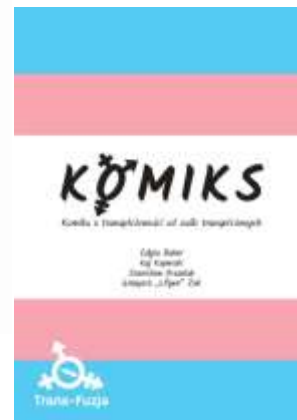
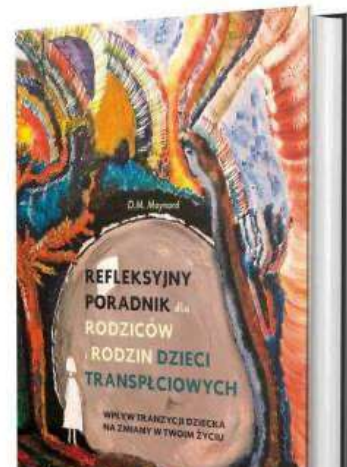
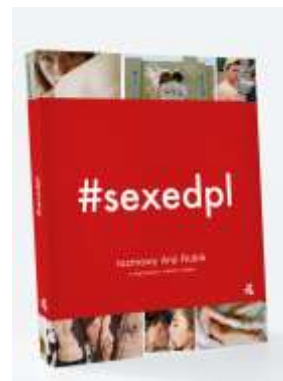
Q – osoby queerowe

I – osoby interpłciowe

A – osoby aseksualne

P – osoby panseksualne

POLECAJKI:

Dziękuję za uwagę!